

РЕЦЕНЗИЯ

на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната
длъжност „доцент”

от гл. ас. д-р **СЛАВКА ДИМОВА ДИМИТРОВА-СИМЕОНОВА**,

по повод участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент”,
обявен в ДВ, бр. 30 от 03. 04. 2018 г. за нуждите на

Центъра по юридически науки при Бургаския свободен университет

Област на висшето образование: „Социални, стопански и правни науки”

Професионално направление: „3.6 - Право”

Специалност: „Наказателно право”

Изготвил: проф. д-р Момяна Мартинова Гунева,

Бургаски свободен университет, Център по юридически науки

професионално направление 3.6. „Право”, специалност „Наказателно право”

I. По формалните изисквания за провеждане на конкурса

1. По обявления от Бургаския свободен университет в ДВ, бр. 30 от 03.04.2018 г. и на Интернет страницата на Университета конкурс за доцент по наказателно право за нуждите на Центъра по юридически науки при БСУ са подадени документи от един кандидат - гл. ас. д-р **Славка Димова Димитрова-Симеонова**.

Представените за конкурса документи са подготвени добросъвестно и прегледно, като са допълнени със съответния доказателствен материал и са в съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за прилагането му, Правилника за развитието на академичния състав в БСУ и Допълнителните изисквания, посочени в Приложение 2 към него.

Конкурсната процедура, регламентирана в посочените по-горе актове е спазена, няма нарушения на нормативно установените срокове. Необходимите заповеди са издадени своевременно и коректно, съставът на научното жури по конкурса съответства на законовите изисквания. Няма постъпили възражения по чл. 4, ал. 11 от ЗРАСБ, поради което научното жури не е обсъждало представените разработки от този аспект.

2. Кандидатът в конкурса **Славка Димитрова-Симеонова** е завършила специалност „Право” в Бургаския свободен университет. От 2001 г. е започнала преподавателска работа в БСУ като асистент (2001–2007 г.), и последователно е заемала длъжностите

старши асистент (2007–2010 г.) и главен асистент (от 2010 г. до момента) по наказателно право.

През 2014 г. защитава с успех докторска дисертация по наказателно право като докторант на самостоятелна подготовка в Югозападния университет „Неофит Рилски“ на тема „Понятието „длъжностно лице“ в българското наказателно право“.

Главен ас. д-р Славка Димитрова-Симеонова има завършени едносеместриални курсове „Международно търговско право“ и „Право на Европейския съюз“ и специализация по международни отношения с изучаване на персийски език. Допълнителната квалификация на кандидата се оформя от успешно завършените курсове, вкл. в чуждестранни обучаващи и финансиращи организации: „Изготвяне на юридически документи и правни проучвания“; „Обучение на преподаватели в правни клиники“; „Обучение на потенциални бенефициенти и подготовка на проектни предложения“; „Методология и методи на научните изследвания“; „Технология на оценяване на резултати от обучението на студентите“; „Мултимедийни технологии за разработване и представяне на учебното съдържание“; „Социално-психологически тренинг по реторика, водене на дискусии и общуване“; „Търсене и споделяне на научна информация в интернет“.

Значение за усъвършенстване на методите на научно изследване, задълбочаване на научния анализ и разширяване сферата на интереси имат специализациите в университетите в Осло и Берген, Норвегия и в Ryukoku University, Япония.

Изводът, който се налага от изложеното е, че кандидатът отговаря на изискванията, посочени в чл. 24, ал. 1, точки 1 и 2 от ЗРАСБ, съотв. чл. 49, ал. 3, точки 1 и 2 от Правилника за развитие на академичния състав в БСУ.

II. Наукометрични показатели – обща характеристика на научната продукция на кандидата

За рецензиране в конкурса кандидатът е представил списък с 12 публикации, които не са свързани с темата на докторската работа и не са представяни в процедурата за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ :

- **монография** „Проблеми на системата на наказанията“ (изд. „Бряг“, Бургас, 2018) – 1 бр.;

- **студия** „Доброволни пробационни служители“ („Юридически сборник“, изд. на БСУ, т. XXV, 2018 г. – под печат) – 1 бр.;

- **статии** – съгласно представения списък - 4 броя, от които две статии са на английски език и са публикувани в изданието „World Science“;

- **доклади от конференции** – съгласно приложения списък - 6 броя, като два от докладите от конференции, проведени през 2018 г. са все още под печат, за което са представени съответните удостоверения.

С оглед разпоредбите на чл. 2б, чл. 24, ал. 1, точка 3 от ЗРАСБ, чл. 49, ал. 3, точка 3 от Правилника за развитие на академичния състав в БСУ и точки 1, 2 и 3 от Приложение № 2 (ЦЮН) към същия Правилник, приемам за рецензиране представените монография, студия, статиите под номера 9, 10 и 11 от Списъка с публикациите за рецензиране и докладите от конференции под номера 3, 4, 5, 6 и 7 от същия Списък.

Считам, че статията „За необходимостта от редакция на чл. 93, т. 1 от НК“, публикувана в сп. „Теза“, 2014 г. (№ 12) представя публично идеите, заложи в докторската дисертация и в студията с практически идентично заглавие, публикувана в „Юридически сборник“ през 2012 г. (Вж. Обобщена справка за научните трудове на кандидата). С оглед изискването за представяне на доклади извън темата на предложението в конкурса монографичен труд (точка 2 от Приложение № 2 към Правилника за развитие на академичния състав в БСУ) намирам, че не следва да бъде рецензиран докладът „Наказанието „глоба“ като елемент от системата на наказанията“ (№ 5 от Списъка с публикациите, представени за рецензиране), тъй като не се отличава практически от изложението в § 3, раздел III, глава Втора на монографията. Макар и извън подлежащите на рецензиране трудове, докладът може да се вземе предвид с оглед неговото допълнително положително значение при преценката на качествата на кандидата, тъй като в него е популяризирана една от интересните идеи на автора.

Всички представени за рецензиране работи са самостоятелни – липсват работи, създадени в съавторство.

Приетите за рецензия 10 публикации могат да бъдат разпределени в четири основни групи:

- работи, фокусирани върху системата на наказанията (монографията и статията под № 6 от Списъка с публикации за рецензиране);

- трудове, посветени на анализа на отделни видове престъпления и проблеми на Особената част на НК - незаконно прекосяване на границата, „морско пиратство“, компютърни престъпления, транспортни престъпления и нарушения (статии и доклади под номера 3, 4, 8 и 9 от Списъка);

- разработки, изясняващи проблеми, свързани с изпълнението на наказанията и участието на обществеността при изпълнение на наказанията (монографията, както и публикациите под номера 2, 7, 10 и 11 от Списъка), както и с наказателноправна защита на правата на лишените от свобода (публикация № 7).

Относителното тематично разнообразие не оставя съмнение, че представените за рецензиране трудове са изцяло в сферата на наказателното право и тясно свързаната проблематика по изпълнение на наказанията, което дава възможност да се заключи за обоснованост на участието в конкурс по специалността „Наказателно право“.

С оглед изискването на чл. 50, ал. 2, точка 2 от Правилника за развитие на академичния състав в БСУ кандидатът – гл. ас. д-р Славка Димитрова-Симеонова е приложила подробен списък от 13 проекта за периода 2001 – 2014 г. в областта на наказателното право, наказателното изпълнение и обучението по право, в които е взела участие като експерт, координатор и академичен наставник.

Гл. ас. д-р Славка Димитрова-Симеонова е посочила 7 станали ѝ известни цитирания на 3 нейни публикации (статия и 2 доклада), от които едно е в българско издание и 6 – в чуждестранни издания, съответно – 3 цитирания от български автори и 4 – от чуждестранни учени. Цитираните публикации са посветени на проблеми на пробацията и пробационните мерки и на обучението в правните клиники. Предвид обстоятелството, че хабилитационният труд е публикуван през тази година и все още не е достатъчно популярен, той засега не е цитиран.

Приложена е и справка за h-index: в Google Scholar има посочени 15 публикации на кандидата, 3 цитирания, h-index 1; в Research Gate има h-index 1, RGscore 3,02.

Изводът от направеното изложение е, че представените трудове покриват минималните национални изисквания, посочени в чл. 26, ал. 2, точка 1 от ЗРАСРБ, както и допълнителните изисквания по чл. чл. 49, ал. 3, точка 3 и чл. 50, ал. 2, точка 2 от Правилника за развитие на академичния състав в БСУ и точки 1, 2 и 3 от Приложение № 2 (ЦИОН) към същия Правилник.

III. Академични резултати в преподавателската дейност на кандидата

Главен ас. д-р Славка Димитрова-Симеонова ръководи занятия в Центъра по юридически науки на БСУ с необходимия хорариум, както следва:

- **семинарни занятия** по учебната дисциплина: „Наказателно право“;
- **лекционни курсове** по дисциплината „Наказателно-изпълнително право“ за специалността „Право“ и по дисциплините „Митнически престъпления“ и „Противодействие на престъпността“, съответно в магистърските програми „Митническо разузнаване и разследване“ и „Администрация и управление на националната сигурност“.

Освен това гл. ас. д-р Сл. Димитрова-Симеонова ръководи занятия със студентите в Правната клиника на БСУ от самото ѝ създаване (2004/2005 г), като проявява изключителна настойчивост в търсенето на подходящи форми за реализация на студентите, участващи в Клиниката. Обвързаността ѝ с дейността на Клиниката се проявява и в поетите от нея административни ангажименти, тъй като тя е председател на Управителния съвет на Сдружението с нестопанска цел „Правна клиника“ БСУ.

Следва да се изтъкне, че за разлика от много свои колеги, гл. ас. д-р Димитрова-Симеонова търси възможности за професионална реализация изцяло в сферата на

научните изследвания и преподаването, което не само демонстрира отдаденост на избраната професия, но е и гаранция за качеството на преподаването и залог за успех.

Активното участие на гл. ас. д-р Сл. Димитрова-Симеонова в академичния живот на ЦЮН и приносът ѝ за укрепване на неговия потенциал и научен авторитет намират проявление в постоянното ѝ участие в изготвянето на доклади за акредитация и следакредитационен контрол по отношение на ЦЮН, в предложенията за подобряване на учебните планове и в актуализирането на учебните програми в съответствие с изискванията на пазара на труда, както и в съдействието ѝ при организиране на научни конференции и семинари.

В съответствие с общоуниверситетското изискване за въвеждане на електронно обучение, гл. ас. д-р Димитрова-Симеонова е разработила за системата MOODLE четири курса по дисциплините „Наказателно право“, „Наказателно-изпълнително право“, „Митнически престъпления“, „Противодействие на престъпността“ и „Правна клиника“.

Авторитетът ѝ като преподавател е висок, тъй като се старее да даде практическа насоченост на провежданите семинарни занятия. Полага постоянни усилия да създаде трайни знания, основани на разбиране на основните понятия и институти в теорията. Вискателността ѝ при изпитване е обоснована както от значението на преподаваните дисциплини, така и от видимо положените усилия да предаде необходимите знания по време на занятията. Доколкото това е възможно мотивира, студентите да участват в прегледите на студентското научно творчество.

Под нейното научно ръководство успешно са защитили дипломни работи 7 дипломанти от магистърските програми „Митническо разузнаване и разследване“ и „Администрация и управление на националната сигурност“.

Съгласно приложената справка от отдел „Контрол по качеството“ на БСУ, гл. ас. Сл. Димитрова има средна оценка за методика на преподаване 3,69 (при максимална оценка 4,00) и 5,65 (при максимална оценка 6,00).

Изводът, който се налага е, че преподавателската дейност на кандидата покрива изискванията, посочени в чл. 2б, ал. 2, точка 2 от ЗРАСРБ и чл. 50, ал. 2, точка 3 от Правилника за развитие на академичния състав в БСУ.

IV. Теоретични и научно-приложни приноси

1. Оригинални теоретични приноси

Споделям по принцип вижданията на кандидата относно теоретичните приноси в представените трудове, формулирани в изготвената Справка за научните приноси.

Основните приносни моменти следва да бъдат търсени, естествено, в монографията „Проблеми на системата на наказанията“. Стремешът на гл. ас. д-р Славка Димитрова-Симеонова е да изпълни понятието „система на наказанията“ със съдържание, почиващо

върху основните положения на теорията на системите. Това поставя изследването на по-високо концептуално равнище в сравнение с досегашните трудове, посветени на проблематиката, които се концентрират предимно върху съдържанието на отделните видове наказания, като пренебрегват тези същностни белези, които превръщат каталога на наказанията именно в система. Макар системният подход да не е нов момент като методология на научно изследване, отнесен към наказателното право и конкретно към системата на наказанията, той разкрива значителен потенциал, като дава възможност за обосноваване на собствени виждания и оригинални заключения.

Избраният подход е проведен последователно в текста на работата. Авторът не само доказва, че системата на наказанията притежава характеристиките, свойствени на всяка система и обобщени в 8 точки (като се опира на възгледите на О. В. Тюшнякова), но и анализира отделните елементи в системата на наказанията. Изложенията относно йерархията на наказанията, основана на тяхната тежест, взаимната им връзка и заменяемост, кореспондирането им с целите на наказанието, придобиват по-голяма „плътност“ и убедителност именно погледнати през призмата на системния подход.

Съществен интерес за учения, който се занимава с проблемите на наказателната политика представляват вижданията на автора относно съобразяването на системата на наказанията с принципите на наказателното право и обусловеността на системата от социално-културните условия и промени, ценностите на обществото и индивидуалните особености на човека.

Изследователски интерес представляват изложенията относно системата на наказанията в исторически план, като се проследяват промените в концепцията за наказанието от Освобождението на България до съвременността.

Не може да не бъде споменат приносът, съдържащ се в текста на глава Трета, посветена изцяло на сравнителноправно изследване на системата на наказанията. Авторът е обосновал убедително направения избор на законодателства, за да може направените на този фон анализи и изводи да бъдат не само обосновани, но и да имат сериозно познавателно значение.

Специално искам да изтъкна приносите на автора при утвърждаване и аргументиране на идеята за широко участие на обществеността в дейностите по изпълнение на наказанията. Приведените примери и изложеният чужд опит са новост в нашата наказателноправна и наказателно-изпълнителна литература и дават богата храна за размишления и евентуално възприемане на добрите практики, особено що се касае до изпълнението на наказанието „пробация“, което в момента у нас изживява истинска криза. Може да се отбележи, че този принос е нагледно доказателство за ползата от специализациите в чужбина, тъй като идеите се базират на резултатите от научните и емпирични изследвания, проведени в университети в Норвегия и Япония.

Внимание заслужава възприетият интердисциплинарен подход – системата на наказанията и отделни нейни аспекти, разгледани в представената студия и в други предложени за рецензиране трудове, са осветлени не само от класическата

наказателноправна гледна точка, но и от позицията на криминологията и наказателното изпълнение. Това не е произволно решение на изследователя, а е обосновано от изискванията на системния подход. Така избраният метод на работа придава допълнителна дълбочина при анализа на превантивния ефект на отделните видове наказания; на проблемите на ресоциализацията на лишените от свобода; при изследване принципа на икономия на наказателната репресия, неговите декларирани очертания и законодателната практика, напълно пренебрегваща тези постулати, както и при формулиране на някои основни изводи относно резултатите от провеждането на рестриктивна наказателна политика и значението на наказанието като средство за справяне с престъпността.

Научният апарат е обширен, уместно използван и добросъвестно цитиран. Проучени са редица решения на Конституционния съд и Върховния касационен съд. Анализирани са и относими решения на ЕСПЧ, особено във връзка със законодателството и практиката на други европейски държави. Езикът е ясен и стегнат, което дава възможност на читателя правилно да възприеме авторските тези.

2. Приноси с научно-приложно значение

Научно-приложните достижения на гл. ас. д-р Славка Димитрова-Симеонова могат да бъдат групирани по следния начин:

Приноси от значение за законотворчеството

Практически всички публикации на кандидата, в които се прави критичен анализ на действащото законодателство в заключение предлагат собствените виждания за подобряване на законодателството в съответната област. Интерес предизвикват предложенията *de lege ferenda* за разширяване приложното поле на имуществените наказания – глоба и конфискация, прецизиране на съставите на компютърните престъпления и включването в тях на допълнителни по-тежко квалифициращи признаци, участието на доброволци, съдействащи на компетентните органи при изпълнение на някои видове наказания и т. н. Някои от предложенията далеч не са безспорни, но са добре обмислени и аргументирани и могат да послужат като основа за обсъждане от страна не само на специалистите, но и сред обществото при бъдещи изменения на Наказателния кодекс и Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража.

Приноси в практическото обучение по право

Дейността на гл. ас. д-р Славка Димитрова-Симеонова като преподавател и особено като ръководител на една от първите правни клиники в страната ѝ е позволила теоретично да осмисли особеностите на тази форма на практическо обучение на студентите, да анализира нейните положителни страни и да види пътищата за по-нататъшното подобряване на работата на клиниките. Резултатите от осмислянето на емпиричните ѝ наблюдения са изложени в самостоятелна глава от засега единственото помагало „Правна клиника – практическо ръководство“ и в изнесените на международни научно-

практически конференции доклади, предизвикали очевидно значителен интерес. (Вж. Справката относно цитиранията.)

V. Бележки и препоръки към кандидата

Качествата на работите, представени за рецензиране от кандидата - гл. ас. д-р Сл. Димитрова-Симеонова – надхвърлят посоченото в предходния пункт на рецензията. Въпреки това могат да бъдат посочени и някои пропуски.

Новаторският подход при разработване на темата за системата на наказанията не освобождава автора от задължението да се отнесе с необходимото внимание към основополагащи и класически теми в наказателното право, каквито са въпросите за понятието за наказанието, мерките, които не са наказания и обект на наказанието. Изложението е не само схематично, но е далеч от равнището на автора и оставя чувство на неудовлетворение. Конкретно изложението относно обекта на наказанието е спорно, тъй като читателят с труд разграничава схващанията относно обекта на наказанието от тези относно обекта на престъплението. Очевидно известно прецизиране съвсем не е излишно.

Някои твърдения – напр. установената „отчетлива тенденция за завишаване на наказателната репресия през последните три десетилетия“ са недостатъчно обосновани, вкл. и с емпирични и статистически данни, поради което те изглеждат като голословни декларации. Интердисциплинарният подход, възприет в работата, предполага анализ на изнесените от Националния статистически институт данни за броя на осъдените лица и наложените наказания. Това би придало по-голяма убедителност на направените изводи.

На редица места е необходимо авторът да застъпи по-категорично собствено становище, което се губи в анализа и пространното изложение на чужди тези и методики. В изложението на стр. 11-13 са представени само чужди становища, поради което не мога да се съглася с посоченото в точка 1.4 на Справката за научните приноси, че е „предложена дефиниция на понятието „система“.

Посоченото в никаква степен не омаловажава научните постижения на кандидата, а по-скоро има за цел да фокусира вниманието ѝ върху някои слабости, които без особени затруднения могат да бъдат избегнати в следващите ѝ научни изяви и в кариерата, която ѝ предстои.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

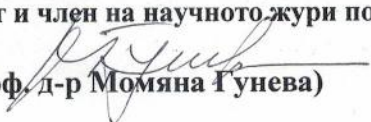
Изложеното ми дава възможност да твърдя, че представената от кандидата по обявления конкурс за доцент по наказателно право гл. ас. д-р Славка Димова Димитрова-Симеонова научна продукция по обем, по съдържание и научни приноси отговаря на изискванията, посочени в релевантните нормативни актове за заемане на академичната длъжност „доцент“. Аналогично съответствие намирам и в документацията относно

резултатите от преподавателската дейност, както и в справките за развитие на електронното обучение и участието в проекти.

Извън констатираното съответствие изразявам личното си мнение за кандидата като изключително старателен и добросъвестен изследовател и преподавател. Дългогодишният академичен опит при гл. ас. д-р Славка Димова Димитрова-Симеонова не се е превърнал в рутина, тя приема работата със студентите като ново предизвикателство в началото на всяка учебна година и на това дължи солидната си репутация на преподавател. Стремешът да се развива и усъвършенства, съчетан с естественото любопитство на изследователя, дават гаранция за успешна научна кариера, в началото на която тя все още се намира.

Считам, че са изпълнени изискванията на чл. 26 и чл. 24 от ЗРАСРБ и чл. 49 и 50 от Правилника за развитие на академичния състав в БСУ, поради което оценявайки в съвкупност научноизследователската и преподавателската дейност на **гл. ас. д-р СЛАВКА ДИМИТРОВА-СИМЕОНОВА**, давам своята положителна оценка и предлагам на Научното жури да предложи на Научния съвет на Бургаския свободен университет гл. ас. д-р Славка Димова Димитрова - Симеонова да бъде избрана да заеме академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.6. „Право“, специалност „Наказателно право“ в Центъра по юридически науки на Бургаския свободен университет.

Рецензент и член на научното жури по конкурса:

(проф. д-р Момяна Гунева)

София, 31 юли 2018 г.